

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตจังหวัดภาคกลางว่ามีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาใด และเปรียบเทียบแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตจังหวัดภาคกลางซึ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และผู้บริหารจังหวัดอื่นซึ่งอยู่ในเขตภาคกลางว่าจะมีแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันหรือไม่ โดยแยกการเปรียบเทียบออกเป็น 3 ค่านิยม คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียน

ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการวางแผน การพิจารณา กำหนดปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งวิธีการจัดดำเนินการ อนุบาลศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาที่วางไว้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตจังหวัดภาคกลาง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 306 คน
2. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดอื่นซึ่งอยู่ในเขตภาคกลาง จำนวน 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจปรัชญาการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็นคำถาม 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสำรวจสภาพโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ
- ตอนที่ 2 แบบสำรวจแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีนิยม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลส่วนหนึ่งใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ อีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้นำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง แบบสำรวจที่ส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 362 ฉบับ ได้รับคืนมา 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.32

วิธีวิเคราะห์และเสนอข้อมูล

- ตอนที่ 1 เสนอเป็นตารางหาค่าความถี่ และร้อยละ ประกอบคำบรรยาย
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งในการให้น้ำหนักคะแนนเพื่อแบ่งแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษา คือ
- ก. ผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 45 - 135 ถือเป็นผู้มีแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาในกลุ่มอนุรักษนิยม
- ข. ผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 136 - 180 ถือเป็นผู้มีแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาในกลุ่มผสมผสาน
- ค. ผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 181 - 270 ถือเป็นผู้มีแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาในกลุ่มเสรีนิยม

อนึ่ง ในการวิจัยจะศึกษาเฉพาะแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือกลุ่มที่มีแนวคิดแบบอนุรักษนิยมและแบบเสรีนิยม สำหรับกลุ่มที่มีแนวคิดแบบผสมผสานไม่อาจกล่าวได้แน่นอนว่าคนกลุ่มนี้มีแนวคิดโน้มเอียงไปทางใด

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพโรงเรียนและสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง ปรากฏว่า โรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง ที่ใช้ในการวิจัย เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1-อนุบาล 2 มากที่สุด โรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 200 คน ผู้บริหารโรงเรียน เป็นหญิงมากกว่าชายและมีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่เคยเรียนวิชาพื้นฐาน การศึกษาทาง คำนวณวิชาชีพครู มีประสบการณ์ในการทำงาน คำนวณอนุบาลระหว่าง 5-9 ปี อาชีพของบิดาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง รับราชการมากที่สุด และอาชีพของมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด แรงจูงใจที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง เปิดโรงเรียนอนุบาลมากที่สุดคือความมีใจรักเด็ก

2. แนวคิดทางค่านิยมการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง มีแนวโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มเสรีนิยม เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละค่านิยม คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียน ปรากฏว่าแนวคิดทั้ง 3 ค่านิยม มีแนวโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มเสรีนิยมมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มผสมผสาน และกลุ่มอนุรักษนิยม ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางค่านิยมการศึกษาในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่า

ก. แนวคิดทางค่านิยมการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางในกลุ่มปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยมสูงกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง

ข. แนวคิดทางค่านิยมการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางในกลุ่มปรัชญาการศึกษา กลุ่มเสรีนิยม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา

กลุ่มเสรีนิยมสูงกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นในเขตภาคกลาง

4. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางค่านิยมทางการศึกษาสามด้าน คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน ปรากฏว่า

ก. แนวคิดทางค่านิยมทางการศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสามด้าน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมสูงกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นในเขตภาคกลางทั้งสามด้าน

ข. แนวคิดทางค่านิยมทางการศึกษากลุ่มเสรีนิยมที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน มีความแตกต่างกันเป็นบางด้านคือ

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การบริหารโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการบริหารโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาแบบเสรีนิยมมากกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นในเขตภาคกลาง

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย เรื่อง แนวคิดทางค่านิยมทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในเขตจังหวัดภาคกลาง มีข้อที่ควรอภิปราย ดังนี้

แนวคิดทางค่านิยมทางการศึกษา

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า แนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในเขตจังหวัดภาคกลาง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม และเมื่อแยกวิเคราะห์แนวคิดออกเป็น 3 ด้าน คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียน ก็ปรากฏว่า มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน คือมีแนวโน้ม

ไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มเสรีนิยมมากกว่ากลุ่มอนุรักษนิยม¹ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์และเหตุผลต่าง ๆ แล้ว เห็นว่ามาจากสาเหตุใหญ่ ๆ 4 ประการ คือ

1. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. การรับอิทธิพลจากต่างประเทศ
3. การสนับสนุนของหน่วยงานราชการ
4. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุบาลศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาล เอกชน

1. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับอนุบาลส่วนใหญ่เป็นการจัดโดยเอกชน สาเหตุเพราะแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2520² สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาระดับนี้ให้มากที่สุด โดยที่การจัดการศึกษาระดับนี้รัฐจะจัดทำเพื่อ เป็นตัวอย่างและเพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยรัฐจะเป็นผู้ควบคุมดูแลและส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ เป็นรูปแบบเดียวกันตามแนวนโยบายและปรัชญาของการจัดการศึกษา ดังนั้นรัฐจึงได้จัดทำแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลไว้ เพื่อให้โรงเรียนอนุบาลของรัฐถือเป็นแบบอย่างเดียวกัน และให้เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอนุบาล เอกชนด้วย โรงเรียนอนุบาล เอกชนส่วนใหญ่ได้ยึดถือแนวการจัดประสบการณ์ตามแบบโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล เป็นแม่แบบในการจัดดำเนินงานของโรงเรียนตนเองตลอดมา นับตั้งแต่ เริ่มมีแนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลฉบับแรก คือในปี พ.ศ. 2483 สาเหตุที่ต้องจัดให้มีแนวของการจัดประสบการณ์เนื่องมาจากการที่การศึกษาระดับอนุบาลไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นจึงไม่มีหลักสูตรอนุบาล โดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม แนวการจัดประสบการณ์นี้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงตลอดมา เพื่อให้สอดคล้องกับ

¹ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 17.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (พระนคร. โรงพิมพ์ศรีการ เมือง, 2520), หน้า 10.

สภาพการณ์ด้าน เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรใหม่สำหรับชั้นประถมศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2521 จึงได้มีการปรับปรุง แนวการจัดประสบการณ์ของอนุบาลทั้งในค่านแนวการจัดประสบการณ์ รวมทั้งจุดมุ่งหมาย ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เปลี่ยนแปลงมาเป็นแนวการจัด ประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2520¹

กล่าวโดยสรุป แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 นี้ คือปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมนั้นเอง ดังจะเห็นได้จากบทสรุป ทั้ง 5 ประการ ดังต่อไปนี้คือ²

1. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอนุบาล เป็นการ เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับการศึกษาในระดับต่อไป ไม่เน้นเรื่องการอ่าน เขียน

2. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอน เน้นที่ประสบการณ์ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เป็นหลักสำคัญ (Child-Centered Curriculum) เช่น มีการจัด สภาพภายในห้องเรียน เป็นแบบศูนย์การเรียน คือ จัดเป็นมุมต่าง ๆ เช่น มุมดนตรี มุมหนังสือ มุมเครื่องเล่น มุมไม้บล็อก ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ และความถนัด จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อต้องการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือทำเอง ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) วิธีการแก้ปัญหา (Problem-Solving Method) ทฤษฎีและการปฏิบัติจะต้องควบคู่กันไป ในกรณีที่ต้องการปฏิบัติกระทำไม่ได้ก็ใช้บทบาทสมมุติ (Role Play) การเรียนเน้นเรื่องการกระทำ (Doing) มากกว่ารู้ (Knowing) ยึดหลักการสอนแบบเรียนโดยการกระทำ (Learning by Doing) ผู้เรียนมีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่มิใช่

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2522), หน้า 1.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-108.

ว่าจะกำหนดขึ้นมาเองแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษคือสังคมศึกษา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โดยเฉพาะสองวิชาหลังถือว่าสำคัญมากเพราะช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แต่เป็นความสำคัญในแง่วิธีการ คือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ตัวเนื้อหา พยายามให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ

4. ผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนจะยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Center) ถือว่าเด็กมีความสำคัญมาก ฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เปิดโอกาสให้เด็กได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการทำกิจกรรมมากขึ้น

5. ครู

บทบาทของครูคือคอยให้คำแนะนำปรึกษา เมื่อเด็กเกิดปัญหา มีผู้สอนและเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมให้เด็กเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาจากหลักต่าง ๆ ทั้ง 5 ประการของแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 ดังกล่าว จะเห็นว่าแนวการจัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม และอาจเป็นไปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจำนวนมากได้ยึดแนวปรัชญานี้เป็นหลักในการจัดดำเนินการ

2. การรับอิทธิพลจากต่างประเทศ

การรับอิทธิพลจากต่างประเทศนี้อาจสรุปได้ 2 แนวคือ

1. การรับแนวคิดของต่างประเทศตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

2. การไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศ

2.1 การรับแนวคิดของต่างประเทศตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อเราย้อนกลับไปดูตั้งแต่สมัยที่เริ่มมีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล จะพบว่า การจัดการศึกษาเป็นแนวการจัดของปรัชญาการศึกษาเสรีนิยม เช่นเดียวกัน

กับสมัยปัจจุบัน กล่าวคือ มีการนำเอาการศึกษาก่อนวัยเรียนในรูปของอนุบาล (Kindergarten) ตามแบบฉบับของเฟรโดเบลและมอนเตสซอรีเข้ามาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว หลักฐานเก่าแก่ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวการสอนระดับนี้จากต่างประเทศที่แผ่อิทธิพลมาถึงประเทศไทยในสมัยนั้นคือ หลักฐานที่ชื่อว่า "สำหรับสอนเด็กอย่างใหม่เทียบตามหลักญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และอังกฤษ"¹ ท่านผู้เขียนใช้นามปากกาว่า "ประเสริฐอักษร" เขียนเป็นคำกลอนให้ชื่อหนังสือนี้ว่า "นราวุธโรวาท" เขียนเมื่อปี ร.ศ.129 (พ.ศ.2453) เรื่องราวภายในหนังสือเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนเด็กในวัยต่างๆ กัน ตามแบบของเฟรโดเบลและมอนเตสซอรี² จากหลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่า แนวการสอนของอนุบาลตามหลักของปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว และจนกระทั่งในปัจจุบันก็ยังยึดแนวทางนี้อยู่ อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดทางค่านิยมการศึกษาของอนุบาลแทบไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเลยนับตั้งแต่เริ่มมีการจัดการศึกษาระดับนี้ เพราะตลอดเวลาของการจัดการศึกษา รัฐบาลตัวเด็กเป็นศูนย์กลางตลอดมา³ แต่ก็มีบ้างเป็นบางโรงเรียนที่มีแนวคิดของการจัดการศึกษาแตกต่างกันออกไป แต่ก็เป็นส่วนน้อย เนื่องจากผู้บริหารแต่ละคนจะมีทัศนะทางการศึกษาและจุดมุ่งหมายในการจัดดำเนินการแตกต่างกันออกไป เช่น บางโรงเรียนอาจจะเน้นหนักไปทางวิชาการ บางโรงเรียนถือเรื่องศิลปะและการละเล่นเป็นใหญ่ และบางโรงเรียนมุ่งสอนทางด้านสังคมและจริยธรรม เหล่านี้เป็นต้น แต่กล่าวโดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนส่วนใหญ่จะมีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.2 การไปศึกษาดูงานค่านิยมที่ต่างประเทศ

ปัจจุบันมีผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเป็นจำนวนไม่น้อย

¹บรรจบพันธุ์ นวรัตน์ ณ ออยุธยา, "ตำราสอนอนุบาล เมื่อครั้งศตวรรษก่อน," ใน พ่อแม่และครู ฉบับวันเด็ก 2506 (พระนคร: สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย, 2506), หน้า 14.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

³เบญจา แสงมณี, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2526.

นิยมไปศึกษาดูงานค่านอนุบาลในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น เมื่อผู้บริหารเหล่านี้กลับมาที่ก็นำเอารูปแบบแนวการจัดที่ได้ไปศึกษาดูงานมาใช้กับโรงเรียนของตน¹ รูปแบบที่นำมาจากต่างประเทศนี้เป็นแบบของการจัดตามแนวปรัชญาการศึกษาเสรีนิยม เพราะเป็นการจัดตามแนวของ จอห์น ดิวอี้ เฟรโดเบล และมอนเตสซอรี ซึ่งนักการศึกษาทั้งสามท่านนี้มีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม เช่น ดิวอี้กล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาลว่า เด็กควรจะได้มีเสรีภาพในการคิด การแสดงออก การศึกษาจะต้องถือเด็กเป็นศูนย์กลาง เขาไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้เด็กต้องเป็นฝ่ายรับโดยที่ให้ครูเป็นผู้สอนอยู่ตลอดเวลา และเฟรโดเบล มีความเชื่อว่า "ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดในทางสร้างสรรค์อย่างเสรีโดยใช้การเล่น และกิจกรรมเป็นเครื่องมือ"² เขาพบว่า การบังคับให้เด็กอยู่อย่างมีระเบียบวินัยภายในห้องที่มีฝาและเพดานกั้นนั้นคือ ดูกะวางที่สกัดกั้นความคิดและสติปัญญาของเด็ก ความคิดของเฟรโดเบล ตรงกับความคิดของมอนเตสซอรี คือ มอนเตสซอรีไม่ต้องการเน้นเรื่องระเบียบวินัยกับเด็กจนเกินไปนัก เขาต้องการให้เด็กมีอิสระเสรีภาพในเรื่องความคิดอ่านและการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้เด็กมีเสรีภาพในการแสวงหาความรู้ โดยปล่อยให้เด็กมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง และด้วยความสมัครใจโดยถือตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของเด็ก โดยใครอยากเล่นอะไรก็ได้หน้าที่ของครูคือคอยควบคุมดูแลและแนะนำ แนวคิดของนักการศึกษาทั้งสามท่านนี้ได้รับความนิยมมากในต่างประเทศ เมื่อผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้ไปศึกษาดูงานแล้วนำเอาแนวคิดนี้มาปฏิบัติ ปรากฏว่าได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางจากบรรดาผู้ปกครองของเด็ก ต่อมาได้เกิดลัทธิตามอย่างกับโรงเรียนอนุบาลเอกชนอื่น ๆ อีกมากมาย จึงทำให้แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาลมีแนวโน้มไปทางเดียวกัน คือ เป็นปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม

¹ เบญจา แสงมณี, สัมภาษณ์ 12 เมษายน 2525.

² O.C. Watson and Others (Comps), Longman English Larousse (Great Britain: Hazell Watson and Viney Ltd., 1968), p.464.

3. การสนับสนุนของหน่วยงานราชการ

ปัจจุบันการศึกษาระดับอนุบาลได้รับความสนใจจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็นอันมาก ทุกหน่วยงานพยายามเน้นให้เห็นว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาล เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อเตรียมตัวให้เด็กพร้อมที่จะไปรับการศึกษาในระดับต่อไป มิใช่เน้นการสอนอ่านเขียน¹ มีการจัดสัมมนาและจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชน และครูผู้สอนระดับอนุบาลอยู่เนือง ๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลที่ถูกต้อง สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้การจัดการศึกษาระดับอนุบาลประสบผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้² ซึ่งก็คือแนวทางแห่งเสรีนิยมนั่นเอง

4. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุบาลศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาล เอกชน

ในอดีตที่ผ่านมาคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอนุบาลดีนัก คือ มีความคิดว่าการเรียนการสอน หรือการบริหารงานด้านอนุบาลนั้น ใคร ๆ ก็สามารถทำได้ ไม่จำเป็นต้องเรียนมาทางด้านนี้ ดังนั้นผู้บริหารหรือครูอนุบาลในอดีตจึงไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านอนุบาล แต่ปัจจุบันความคิดนี้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับนี้พยายามเน้นให้ทุกคนเข้าใจว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาลที่ถูกต้องควรเป็นเช่นไร บุคคลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการศึกษาระดับอนุบาล สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านการศึกษอบรม เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริง³ ดังจะเห็นได้จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช

¹ ชมพู่ โปษกะบุตร, นักวิชาการศึกษา 6 กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

² นวีวรรณ จึงเจริญ, ศึกษานิเทศก์ 8 กรมการฝึกหัดครู, สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2526.

³ ชมพู่ โปษกะบุตร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

2520 ว่า บุคคลที่จะเป็นครูใหญ่ หรือครู นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายโรงเรียนราษฎร์แล้ว จะต้องมีความรู้ทางการศึกษาอนุบาล แต่ถ้าไม่มีวุฒิตั้งกล่าว เมื่อได้รับอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ หรือครูแล้วจะต้องเข้ารับการอบรมการสอนวิชาการศึกษาอนุบาล ตามหลักสูตรซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนรับรองหรือจัดขึ้นภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ หรือครู¹ ดังนั้นในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนหรือครูผู้ทำการสอนจึงมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องอนุบาลศึกษามากกว่าสมัยก่อน เมื่อมีความรู้ ความเข้าใจย่อมมีผลในการปฏิบัติ คือ ทำให้สามารถดำเนินการได้ตรงตามวัตถุประสงค์²

ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษา

จากผลการวิจัยปรากฏว่า การเปรียบเทียบแนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษา ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นในเขตภาคกลางที่มีต่อปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่ม เสรีนิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองกลุ่ม³ โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยม และกลุ่ม เสรีนิยมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง

เมื่อ แยกเปรียบเทียบแนวคิดออกเป็น 3 ค่าน คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษาระบบการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลางที่มีแนวคิดทางปรัชญา การศึกษากลุ่มอนุรักษนิยมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกค่าน⁴ โดยผู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัด กรุงเทพมหานครมีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง

¹ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ, "การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2520," หน้า 4 (อัครสำเนา).

²ชมพู โปษกบุตร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

³ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 18.

⁴ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 19.

ส่วนผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลางที่มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาคุณ เสรีนิยมนั้นมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านการบริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹ โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการบริหารโรงเรียน โน้มไปทางปรัชญาการศึกษาคุณ เสรีนิยมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง

ผลการวิจัยนี้ปรากฏว่าไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ อาจเป็น เพราะสาเหตุหลายประการ ซึ่งจะขอแยกกล่าว เป็นประเด็นดังนี้

1. สาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิด โน้มไปทางด้านการศึกษาคู่มอนุรักษนิยมบ้างแต่ไม่มากนัก ในขณะที่ไม่มีผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางมีแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษาคุณอนุรักษนิยม อาจเป็น เพราะ

1.1 ระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้น ประถมปีที่ 1

1.2 ค่านิยมของผู้ปกครอง

1.1 ระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้น ประถมปีที่ 1

จากผลสรุปของแบบสอบถามด้านสภาพโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เปิดสอนระดับอนุบาล 1 - อนุบาล 2 มากที่สุด² การที่โรงเรียนไม่ได้เปิดสอนระดับ ประถมด้วย ทำให้มีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะจะต้องเน้น เรื่องการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ เป็นอันดับแรก เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งต้องการให้บุตรหลานของตนมีความสามารถในการอ่าน เขียน ตลอดจน เรียนรู้วิชาหลัก ซึ่งถือว่ามีความสำคัญ เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ด้วยจุดประสงค์ที่ว่า เมื่อเด็กจบชั้นอนุบาล 2 ไปแล้ว จะไปสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้น ประถม 1 ของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ ทางโรงเรียนจำต้องสนองความต้องการข้อนี้ มิฉะนั้นแล้วจะไม่มีเด็กมา เข้าเรียนใน

¹ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 21.

²ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.

โรงเรียนของตน ทำให้โรงเรียนตั้งอยู่ไม่ได้ อาจกล่าวได้ว่าระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นตัวบังคับให้โรงเรียนอนุบาล เอกชนต้องดำเนินการเรียนการสอนตามที่โรงเรียนประถมศึกษากำหนดไว้ เช่น เด็กจบชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้ว ต้องสามารถอ่าน เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษง่าย ๆ ได้ บวกลบเลข 2 หลัก ได้ เป็นต้น ในแต่ละปีการรับสมัคร เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครจะมีผู้สมัคร เป็นจำนวนมาก จนเกินความต้องการที่ทางโรงเรียนจะรับได้ และในการสอบเข้าศึกษาต่อของโรงเรียนดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนของเอกชน ก็จะมุ่งเน้นไปที่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้ปกครองจึงต้องพยายามชวนขวายให้บุตรหลานของตนมีความรู้ในวิชาดังกล่าว จึงมาเร่งรัดเอากับโรงเรียนอนุบาล ทำให้ทางโรงเรียนไม่สามารถจัดดำเนินการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้

ส่วนโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง ส่วนใหญ่ เปิดสอนระดับอนุบาล 1 - ป.6² ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการสอบแข่งขัน เข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงอาจเป็นไปได้ว่าทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางสามารถจัดการ เรียนการสอน ไปตามแนวปรัชญาที่วางไว้ได้

1.2 คานิยมของผู้ปกครอง

มีผู้ปกครอง เป็นจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอนุบาล เมื่อบุตรหลานมาโรงเรียนก็ต้องการให้ทางโรงเรียนสอนหนังสือให้ ซึ่งโรงเรียนหลายแห่งจำต้องสนองความต้องการของผู้ปกครองในเรื่องนี้ เพื่อต้องการดึงดูดความสนใจ และความนิยมจากผู้ปกครอง ประกอบกับในปัจจุบัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลและที่เป็นโรงเรียนอนุบาล โดยตรงรวมกันถึง 613 โรงเรียน³

¹ เบญจา แสงมลิ, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2526.

² ฎรายละเอียดยกได้จากตารางที่ 5.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สถิติการศึกษา เอกชน ปีการศึกษา 2525, หน้า 7 (อัครสำเนา).

แต่มีโรงเรียนอนุบาลที่เป็นของรัฐบาลเพียง 4 โรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองต้องการให้ทางโรงเรียนสอนหนังสือให้บุตรหลานของตน ผู้บริหารโรงเรียนจำต้องโอนอ่อนผ่อนปรนไปตามแนวนั้น จึงทำให้เกิดมีแนวคิดที่โน้มเอียงไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยมขึ้น ค่านิยมของผู้ปกครองข้อนี้เป็นสาเหตุใหญ่ข้อหนึ่งที่ทำให้ปรัชญาของหลาย ๆ โรงเรียนต้องเปลี่ยนไป¹

สำหรับจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง ความต้องการของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการจัดดำเนินการของโรงเรียนน้อยกว่าในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากในแต่ละจังหวัดมีโรงเรียนอนุบาล ซึ่งเป็นของรัฐบาลอยู่จังหวัดละ 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่เป็นของเอกชนก็มีไม่มากนัก ทำให้ผู้ปกครองไม่ค่อยมีโอกาสที่จะเลือก² ประกอบกับการคมนาคมไม่สะดวกเท่ากับกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในที่อยู่ใกล้บ้านผู้ปกครองก็จะส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนนั้น ดังนั้นโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางจึงประสบกับปัญหาความต้องการของผู้ปกครองน้อยมาก เมื่อเทียบกับจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้บริหารจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางสามารถดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างเสรี

2. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กลุ่ม เสรีนิยมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลาง³

การที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กลุ่ม เสรีนิยมสูงกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางนั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการอาทิ

1. พื้นฐานความรู้ของผู้บริหาร
2. สภาพแวดล้อม

¹ ชมพู่ โปษกะบุตร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

² เบญจา แสงมลิ, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2526.

³ รายนละเอียดได้จากตารางที่ 18.

2.1 พื้นฐานความรู้ของผู้บริหาร

จากผลสรุปของแบบสอบถามในเรื่องสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีพื้นฐานความรู้สูงกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่นในเขตภาคกลาง¹ คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นในเขตภาคกลางส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การที่ผู้บริหารมีพื้นฐานความรู้สูงกว่าย่อมมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี สามารถนำเอาทฤษฎีไปปฏิบัติได้ตรงกับวัตถุประสงค์ได้มากกว่าและดีกว่า เพราะความรู้ความเข้าใจเป็นส่วนหนึ่งซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ

2.2 สภาพแวดล้อม

ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลหลายหน่วยงาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุบาลศึกษา นอกจากนี้ยังมีแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่พร้อมจะช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา เมื่อเกิดปัญหาในการจัดดำเนินการ ตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องใช้ เครื่องเล่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอนุบาล ซึ่งสิ่งเหล่านี้พร้อมที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับอนุบาลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง กล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครอยู่ในสภาพแวดล้อมที่พร้อมจะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในระดับอนุบาลอยู่ตลอดเวลา ดิฉันก็ในจังหวัดอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมีน้อย เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นจะต้องเข้ามาส่วนกลางคือจังหวัดกรุงเทพมหานคร ถ้าผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นก็มักปล่อยให้ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยไม่พยายามแก้ไขอีกประการหนึ่งคือ โรงเรียนอนุบาลรัฐบาลที่จัดทำเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอนุบาล เอกชน บางจังหวัดก็เป็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้อง² นอกจากนี้การอบรมสัมมนาต่าง ๆ มักจัดทำกันในกรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดกรุงเทพมหานคร

¹ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 9.

²ชมพู โปษะบุตร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

ย่อมมีโอกาสที่จะเพิ่มพูนความรู้ได้ดีกว่าผู้บริหารจังหวัดอื่น เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดดำเนินการต่างกัน เช่นนี้ ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีแนวคิดโน้มไปในแนวเดียวกันก็ตาม¹

3. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการบริหารโรงเรียนโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นในเขตภาคกลาง แต่แนวคิดด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน²

การที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นในเขตภาคกลางมีแนวคิดของปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมแตกต่างกันเหมือนกันในบางค่านั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการ จะขอแยกกล่าวทีละค่านดังนี้คือ

ก. แนวคิดที่ต่างกัน

การที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการบริหารโรงเรียนโน้มไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดอื่นในเขตภาคกลาง สาเหตุเพราะ

1. พินความรู้ของครูผู้สอนระดับอนุบาล
2. สภาพแวดล้อม

3.1 พินความรู้ของครูผู้สอนระดับอนุบาล

จากการไปสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนจังหวัดต่าง ๆ และจากการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ เมธญา แสงมณี และอาจารย์ชมพู่ โปษกะบุตร เกี่ยวกับเรื่องพินความรู้ของครูผู้สอนระดับอนุบาล ปรากฏว่าในต่างจังหวัดครูผู้สอนระดับอนุบาลส่วนใหญ่มีพินความรู้ต่ำกว่าครูในจังหวัดกรุงเทพมหานคร การที่ครูผู้สอนมีความรู้รอบตัวทำให้ผู้บริหารต้องออกคำสั่งและวางกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ขึ้นมากมาย เพื่อให้มีการยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน ไม่ปล่อยให้ดำเนินการสอนโดยเสรี

¹ นวีวรรณ จึงเจริญ, สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2526.

² ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 21.

ติดกับในจังหวัดกรุงเทพมหานครผู้บริหารจะให้เสรีภาพแก่ครูผู้สอนมากกว่าในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอน โดยปล่อยให้ครูดำเนินการสอนตามวิธีการของแต่ละคน แต่ก็ต้องสอนไปตามเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 สภาพแวดล้อม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ในกรุงเทพมหานครมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลหลายหน่วยงาน ตลอดจนแหล่งวิชาการและบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการอนุบาลศึกษา ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือให้คำแนะนำเมื่อผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนประสบปัญหาในการจัดดำเนินการ นอกจากนี้การจัดอบรมสัมมนา เรื่องที่เกี่ยวกับการอนุบาลศึกษามักจะกระทำกัน ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์อาจารย์วิชัย บุญคง หัวหน้าสายงานวิชาการระดับอนุบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน ปรากฏว่า การจัดการอบรมสัมมนา เรื่องการศึกษาระดับอนุบาลจะจัดในจังหวัดกรุงเทพมหานครปีละไม่ต่ำกว่า 7 ครั้ง แต่จัดในเขตภาคกลางซึ่งมีเขตการศึกษาอยู่ 3 เขต คือ เขต 1 เขต 5 และเขต 6 ในปีหนึ่งจัดเพียงหนึ่งหรือสองครั้งเท่านั้น และบางปีก็ไม่จัดเลย¹ การให้การอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลที่ถูกต้อง ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจได้ดี และส่งผลไปถึงการปฏิบัติด้วย

ข. แนวคิดที่เหมือนกัน

การที่ผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นใน เขตภาคกลางมีแนวคิดของปรัชญาการศึกษา คุ่ม เสรีนิยม คำนึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาและกระบวนการ เรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอาจเป็น เพราะผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล เอกชนส่วนใหญ่ยึดแนวการจัดการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 ของโรงเรียนอนุบาลรัฐบาล เป็นแม่แบบในการจัดการศึกษา เมื่อต่างฝ่ายต่างยึดถือแม่แบบเดียวกัน แนวคิดย่อมเหมือนกัน และเนื่องจากแม่แบบดังกล่าวมีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ในยุคปัจจุบัน จึงไม่มีใครคิดที่จะแก้ไขให้ เป็นไปในทางอื่น

¹วิชัย บุญคง, หัวหน้าสายงานวิชาการระดับอนุบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2526.

ขอเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่องแนวคิดทางค่านับรัชญาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลางนี้ ผู้วิจัยมีขอ เสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ว่าจะศึกษาแนวคิดทางค่านับรัชญาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลาง เพียง 2 กลุ่มเท่านั้นคือ กลุ่มอนุรักษนิยม และกลุ่มเสรีนิยม แต่เมื่อผลการวิจัยออกมาปรากฏว่ามีกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนที่เป็นพวกผสมผสาน (Eclectic) คือ ไม่อาจกล่าวได้แน่นอนว่ามีแนวคิดโน้มเอียงไปทางปรัชญาการศึกษากลุ่มใด โดยผู้จำนวนหนึ่งซึ่งคนกลุ่มนี้นับว่า เป็นกลุ่มคนที่น่าสนใจ ถ้ามีการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้อีกก็ น่าจะให้ความ สนใจกับคนกลุ่มนี้ด้วย

2. จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชน ส่วนใหญ่มีแนวคิดทางค่านับรัชญาการศึกษาโน้มไปในแนวทางของแนวการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 ซึ่งตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ระดับอนุบาลที่รัฐบาลกำหนดไว้ สิ่งนี้ เป็น เครื่องแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลางส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับอนุบาลในค่านับต่าง ๆ ดี แต่เมื่อพิจารณาจากปัญหาและสภาพการจัดการศึกษาระดับ อนุบาลในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้พบเห็นจากการไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาระดับนี้ ตลอดจนจากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนด้วยตนเอง พบว่า มีผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชน เป็นจำนวนไม่น้อยที่แนวคิด กับการปฏิบัติไม่ได้ไปด้วยกัน คือ มีแนวคิดและความ เข้าใจที่ถูกต้อง แต่เมื่อนำไปปฏิบัติแล้ว ไม่สามารถทำตามแนวที่คิดไว้ได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความ เห็นว่า น่าจะ เป็น เพราะสา เหตุต่อไปนี้คือ

1. ผู้ปกครองยังต้องการให้บุตรหลานของตน เก่งค่านับการอ่าน เขียน ตั้งแต่ เป็นนักเรียนอนุบาล
2. ระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาของ โรงเรียนที่มีชื่อเสียงเน้น เรื่องวิชาการมากเกินไป
3. ครูประถมศึกษาชอบเด็กที่ เก่งค่านับการอ่าน เขียน เพราะ เป็นการ

แผนการในการสอน¹

ดังนั้นหากมีผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ ก็น่าจะมีการศึกษาวิจัยต่อไปว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น เพื่อจะได้หาทางแก้ไขป้องกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอนุบาล บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริง

3. น่าจะได้มีการศึกษาและ เปรียบเทียบถึงแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียนระดับประถมทั้งภาครัฐบาลและ เอกชนว่า มีแนวคิดสอดคล้องกับ ผู้บริหาร โรงเรียนระดับอนุบาลหรือไม่ เพียงใด

4. น่าจะได้มีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จบ การศึกษาจากโรงเรียนที่มีแนวการสอน โน้มไปทางปรัชญาการศึกษา กลุ่ม เสรีนิยมและกลุ่ม อนุรักษ์นิยมว่าแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เบญจา แสงมลิ, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2526.